

Želel bi biti strojevodja

Nekaj tednov sem tisto leto bil v Vestfaliji, prečudni deželi. Hodil sem popotnik čez dan iz mesta v mesto; drugo je skoro zvezano z drugim, nikjer ni pravega presledka. Pri belem dnevu me je bilo strah visokih dimnikov in črnih šahtov, kajti takrat so bila huda leta, mnogo je bilo pomanjkanja, ta in ona slovenska rudarska družina je živela od miloščine. Na večer sem se ustavil danes tu, jutri tam.

Sprehajal sem se po ulicah. Bile so čarobno razsvetljene. Vse v rdečem, zelenem in vijoličastem. Velikanske izložbe trgovin so bile en sam otroški paradiž. Očarljivi so bili ti večeri med Miklavžem in božičem. Sleherni večer sem pozabljal na žalost tiste dobe, gledal sem mladino, ki je s prstki in nosovi rinila v šipe velikih izložb, poslušal sem njeno čebljanje in se spominjal svojih mladih dni.

Stal sem tako nekega večera pred velikansko izložbo v Gladbecku. Polno se je gnetlo otrok. Od odraslih pa je stal blizu mene družinski oče, dolgih brk, nekoliko upognjen, nasmehljanih oči, čeprav se mu je prestano trpljenje zarezalo v suhotni obraz. Ni bilo težko uginiti: naš človek, slovenski rudar. Desnico je nosil v naročju, v črni obvezi, z njim sta bila sinek kakih trinajstih let in desetletna hčerkica. Govorili so po nemško. Fantka je klical Hanzija, punčko

pa Pavlino. Ko sem jih nehote poslušal, sem hitro spoznal, da oče ne zna dobro nemško, da je pač ostal še trden Slovenec, a otroka sta že popolnoma presajena v nemško gredo.

— To si pa kupim, ati, to si pa kupim!

V izložbi je tekala po tračnicah imenitna lokomotiva. Bila je urna kakor miš in zgrajena po zgledu najnovejših nemških lokomotiv.

Atej se je smehljaj, kakor da nima kaj pripomniti. Počasi je pa le rekel:

— Kaj bi razmetavali! Mamu vprašaj, če dovoli.

— Saj bo dovolila, ati, saj bo dovolila! — se je za bratca zavzela še sestra Pavlina. Oba otroka sta tleskala z rokami.

— Ta bo pa strojevodja! — sem po slovensko namignil očetu.

— Menda res, — je hitro pristavil, oveseljen, da čuje slovensko besedo. Otroka sta zvedavo pogledovala zdaj tujca, zdaj očeta, ki sta se znašla v tako veselem pogovoru, kakor da sta se po dolgih, dolgih letih sešla dva rodna brata. Ko sem mu povedal, da zdajle zvečer kar tako postopam po ulicah, da ogledujem večerno življenje, in ko sem ga povabil na čašo piva, da bi se lahko še kaj pogovorila, je rekel:

— Če se vam ne zdi za malo, ali ne bi stopili k nam? Tamle blizu imamo kvartir. Res, da ni kaj prida, šele čistimo za praznike, pa saj ne boste zamerili.

Rudar Matej Kranjčič me je doma predstavil svoji ženki Marjeti. Hitela je brisati prah s črne, ogojene zofe, potem je nasula premo-

ga v štedilnik, da bi se prostrana kuhinja čimprej razgrela. Pristavila je za čaj, da mi je bilo sitno: kaj bi odjemal siromakom! No, pa smo na mah bili prijatelji. Pavlinca mi je razkazala svojo veliko punčko

Hanziju so zažarele oči, potem je nadaljeval o svojem načrtu za bodočnost:

— Da, k vojakom bom pa moral priti v Jugoslavijo. Oče pravi tako, ker smo še tja doli pristojni. No,

iz cunj, njene oblekce in imenitno opremljeno košarico. Hanzij pa je hotel sedeti tik mene na zofi, da se pogovoriva, kako je v Jugoslaviji. To se pravi: ali imamo tudi pri nas železnice, ali imamo lokomotive, ki vozijo z 90 km na uro? On hoče biti strojevodja in nič drugega. Zdaj že ve, kako bo to šlo. Še leto dni mora v šolo, potem bo bolj poprijel v skladišču velike trgovine, kjer že zdaj večkrat pomaga razvažati blago.

— Vidite, je rekel oče ponosno, — ta si že sam služi denar. Odkar je mene prizadelo, da mi je v shaftu prste stisnilo, pomaga fant držati družino pokonci. Kakšne solde pa le prinese ob sobotah domov. Pol ima zase, pol da mami. Saj ste čuli, zdaj hoče tisto lokomotivo.

potem bom pa kar tam ostal. Saj potrebujete strojevodje, ali ne?

— Seveda, seveda! — sem pritrdil. Opazil sem, kako je zadovoljno prikimal oče in kako se je tudi materi razveselil obraz. Pavlina pa je rekla: »No, potem te bomo pa vsako leto obiskali v Jugoslaviji.«

Bila je že deseta ura, ko sem se poslovil in šel spat.

— Pozdravite mi sestro, če vas kdaj pot zanese v Hostje na Dolenskem. Saj je prijazen kraj, pri Rožmanovih se pravi zdaj, odkar se je sestra poročila in grunt prevzela... Zbogom, srečno potujte v domače kraje!

*

Zvrstilo se je nekaj let od takrat, kratkih osem let. Božičevali smo doma v Ljubljani, toplo nam je bilo

in prijetno ob samih pripravah na sveti večer. Bilo je pozno popoldne. ko je nekdo potrkal na naša vrata. Šel sem odpret. Pred vrati je stal vitek, lep mladenič, suhoten, slabo opravljen, klobuček je sukal v zadregi v rokah.

— Oprostite, ali ste vi... da, da, saj ste pravi... ali se spominjate, da ste bili pri nas v Gladbecku?

— Lej ga! Hanzi, kajne? Kaj te je prineslo v Ljubljano?

Ko sva v naši kuhinji sedla za mizo — prav tako, kakor tistikrat v Gladbecku — mi je povedal, kako je z njim.

— To jesen sem prišel v Jugoslavijo, moral sem k vojakom. Daleč na jug so me dali. Ne rečem, saj ni bilo prehudo. Toda slaboten sem, nič ne bo z menoj, s »škartom«, kakor so mi pravili. Zdaj so me res odpustili. Poiskal bom službe... saj veste: strojevodja...

— Bomo videli, morda bo pa le šlo po sreči, — sem mu dajal upanje, čeprav sem nekoliko dvomil, da bo kdaj dosegel tako zeleni poklic.

— No, samo zavoljo te besede sem prišel k vam. Vsi so mi nevoščljivi, vsi me imajo za norca, kaj da bom slabič počenjal na lokomotivi. Kakor da bi muho postavil slonu za

vodnika, so se mi posmehovali že v Vestfaliji in pri soldatih... Zdaj pa grem — je nenadno vstal — da ne zamudim.

— Tako? Nocoj še na pot? — sem se začudil.

— Seveda, k teti se odpeljem, pisal sem ji, da pridem za praznike. Pričakujejo me. Kako se veselim, da spoznam domačijo, kjer je zrasel oče! Po praznikih se pa vrnem v Ljubljano in pobrigam za službo.

*

Božični prazniki so minili. Časniki so prinesli novice, kaj vse se je prigodilo v treh prazničnih dneh. Nesreče, nekaj tatvin, nekaj majhnih požarov. Oko mi je obstalo na poročilu o smrtni nesreči na ljubljanskem kolodvoru. Neznani mladenič je prihitel na peron. Hotel je na dolenski vlak. Ogledoval je lokomotive, več vlakov je stalo tam pripravljenih, v vse so se gnetli potniki. Zašel je na nepravi tir. Kakor da je oglušel, je preslišal svarila službujočega železničarja. Ko se je umaknil enemu vlaku, ga je pregazila velika, težka lokomotiva tržaškega brzovlaka.

Po vojaških papirjih, ki so jih našli pri razmesarjenem, so dognali, kdo je nesrečni fant.

Bil je Hanzi.

* * *

Čudna božična drevesca

Prva švedska božična drevesca (leva slička) so bili leseni podstavki z desetimi nabodenimi jabolki in dvema svečicama. V Ameriki pa najdete božično piramido (desna slička).

